

Eetu Salinin muistolle

Mennyt on Suomen sosialistisen työväenliikkeen ehkä ansiokkain tienraivaaja. Kuoli vankilassa, kidutettuna, mies, jonka rinnassa sykki suuri sydän, mies, jonka ajattelun terävyys herätti aina huomota mihin se kosketti, mies, jonka elämän ja toiminnan kannustajana oli elävä ihanteita, runollisen kauneuden kaipuuta, mies, joka oli ystäviensä rakastama ja kunnioittama, mies, joka lausui suuria syntysanoja Suomen työväenliikkeelle ja joka elävöitti sitä voimakkaalla kynällään ja tulisella puheellaan.

Eetu Salin on kuollut, Suomen työväenliikkeen Lassalle.

Säkenienkin historiaan liittyy välittömästi Eetu Salinin nimi. Hän toimitti tätä julkaisua aikoinaan, oli ensimmäinen toimittaja Säkenissä, joka todenteolla yritti tehdä tästä tärkeän tiedonväliseen Amerikan suomalaisille työläisille. Ehti työskennellä vain muutamia kuukausia, kun katsoi itselleen ja asialleen paremmaksi palata jälleen Suomeen, mikä elämä ja olot vetivät häntä luoksensa.

Muutamit sanat eivät kykene antamaan käsitystä siitä mitä Eetu Salin oli yksityishenkilönä ystävilleen, tovereilleen ja vastustajilleenkin ja mikä mer-

kitys hänellä oli Suomen työväenliikkeen luomisessa ja kehittämisessä.

Henkilö, joka tuntee Salinia pintapuolisesti, saattaisi väittää, että hänessä oli luotakarkoittavia ominaisuuksia, että hän oli pisteiläästi arvosteleva ja ylpeä. Tämä käsitys on kumminkin täydellisesti väärä. Salinin persoonallinen ystävyys oli syvää ja lämmintä. Hän rakasti ystävyysuhdetta, jossa oli runollista tunnetta ja nerokkaan järkeilyn alituista vaihtelua. Omasta puolestaan hän antoi melkein loppumattoman määrän näitä aineksia ystävä- ja tuttavapiirilleen. Henkevästi tai nerokkaasti lausuutu ajatus tempasi hänet yhtiäkkiä voimakkaaseen viireeseen. Hän saattoi tämmöisessä tapauksessa hypähtää ylös kuin veterillä heitetty, innostua rajattomasti ja innostuttua muita. "Työväenliike tarvitsee myöskin uskoa", väitti hän toisinaan, "sillä usko tekee suuria töitä ja usko antaa tiedolle vahvat siivet." Innostus, ihanteellinen tunne työväenliikkeen suuresta tehtävästä oli Salinin uskontoa. Tämä antoi hänen puheilleen ja kirjoituksilleen runsaasti tehovoimaa.

Vankilakamerossa kerran istuessaan kirjoitti hän:

"Luottamus tuhansien yksilöiden yhdistettyyn tahtoon antaa pontta suurempien yritysten läpi viemiseen. Joukkojen yhdistynyt tahto voi rakentaa tempelejä miltei tyhjistä ja kaataa kukistumattomilta näyttäviä valtaistumia ikäänkuin yhdellä käden-käänteellä. Uskoa vaan ei saa puuttua, innostus, jota niin usein kaivataan, seuraa kyllä uskosta. Usko taas syntyy kulloinkin kyseessäolevien tosiasian tuntemisesta tajuntaan heräteltynä joukkovaistona, jonka kokemus, summittainen tieto ja tunto asiain oikeudellisuudesta muodostavat. Tärkeänä tekijänä uskon muodostamisessa on myös aika. Sopiva aika on usein kaikki kaikessa. Yritys, joka sopivan ajan tullessa saattaa onnistua aivan kuin itsestään, ei sopimattomalla ajalla läpäise minkäänlaisilla vä-

kinä:sponnistuksilla. Mutta milloin on sopiva aika? Se on kysymys, joka erinäisissä asioissa edellyttää kaikkien tekiäin käsittämistä sellaisina kuin ne uudistavain voimain liikkeelle saatettua voivat ilmetä ja toisilnsa vaikuttaa."

Näiden rivien kirjottaja rohkenee väittää, että ylläolevissa lauseissa ilmenee Salinin persoonallisuus parhaiten, antaen kuvan Salinista semmoisena kuin hän oli.

Hän ajatteli nopeasti ja löysi aina nerokkaan vastauksen omituisiinkin kysymyksiin. Niinpä kerran, mainittakoon tässä vielä Salinin luonteen valaisemiseksi, kun Suomen suurlakko alkoi, kapteeni John Kock kääntyi silloin Salinin puoleen kysymyksellä: "Mitä tehdään, herra Salin, semmoisessa tapauksessa kun ratkaisevan päätöksen tekemistä varten on käytettävää aikaa ainoastaan muutamia sekunteja?" Salin vastasi tähän kysymykseen suoraapäätä toisella kysymyksellä: "Mitä tehdään, herra kapteeni, jos joudutaan semmoiseen aikaan, että kellot eivät käy ollenkaan?" Salinin kysymys osotti sukelasti Kockin kysymyksen luonnottomuuden ja paljasti samalla, että sattuu tilanteita, jolloin joku henkilö, joka luulottelee, että hänen menettelyvastastaan riippuu asian ratkaisu, tulee huomaamaan ettei asema ollenkaan ole minkään suuren yksilön ratkaisusta riippuva. Sattuu tilanteita, jolloin tavallista aikaa mittaatvat kellot lakkaavat kokonaan käymästä.

Salin oli syntynyt 18 p:nä maaliskuuta 1866 Asikkalassa. Liittyi Suomen työväenliikkeeseen v. 1890. Oli sosialidemokraattisen puolueen puoluehallinnossa aika-ajottain, yhtämitta'esti vuodesta 1901—7. Työmiehen apu-toimittajana hän oli n:inikään aika-ajottain. Porissa ilmestyvän "Sosialidemokraatti" lehden vastaavana toimittajana oli Salin lehden perustamisesta alkaen vuoteen 1908 saakka. Porin valtuustossa ja Suomen Kansaneduskunnassa edusti Salin puoluettaan. Otti

osaa myöskin Suomen ammattiyhdistysliikkeen, osuustoimintaliikkeen ja aikoinaan tärkeäksi kansanliikkeeksi muodostuneeseen Suomen työväen juomalakon perustamiseen ja kehittämiseen.

Ennen varsinaista vaikutuskauttaan Suomen työväenliikkeessä, matkusteli Salin Ruotsissa ja Saksassa. Tutustui näillä matkoillaan sosialidemokratiaan. Näitä matkoilta palattuaan oli hän yksi voimakkaimpia ja vaikutusvaltaisempia henkilöitä niiden joukossa, jotka tuota pikaa hävittivät kansallissporvarilisen johdon ja vaikutuksen Suomen työväenliikkeestä.

Kapitalistimajesteetin ja tsaarimajesteetin loukkaamisen johdosta istui Salin vankilassa, ensikerran v. 1908. Tsaarimajesteetin loukkaaminen oli tällöin syytteen virallinen aihe. Mutta Suomen kapitalistit siitä olivat yhtä hyvillään kuin venäläisen tsaarivallan käytryn.

Vankilaa ja kuolemaan raahasii Suomen kapitalistimajesteetti Salinin, Luuli kai Salinkin aikoinaan, ettei Suomen kapitalistimajesteetti olisi yhtä julma kuin venäläinen tsaarimajesteetti. Julmempi se oli hänelle ja kymmenille tuhansille muille.

V. 1908, istuessaan vankityrmässä, kirjotti Salin tsaarimajesteetin käyrelle runon. Silinä hän sanoi tietävänsä, että on vielä tapa katkoa kauloja, mutta kaulassa ei totuus asustele, vaan päässä ja kun pää pölkyltä putoaa, niin totuus jo on matkalla eläviin päihin. Lupasipa jatkaa Stolypinin hirttonuoraa ruumiillansa ja arveli, että se olisi saatanan hauskaa matkaa.

Stolypinien ja bobrikoffien hirttonuorista pelastui Salin, mutta Suomen porvarien järjestämät kidutus-vankilat, joissa kulkutauteja ja nälkää käytettiin hirttonuorana ja mestauspiluna, päätti Salinin päivät, vei hengen miehestä, joka on tehnyt arvokasta työtä Suomen kansan henkisen ja aineellisen tilan kohottamiseksi kaikilla voimillaan.

Kunnioituksella muistelee Suomen kansan todellinen historia Eetu Salinia.